

GLASNIK

Naročnina znaša:

celoletna K 4.—
pololetna „ 2.—
četrtletna „ 1.—
Posamezna šte. „ 0.10

Izhaja vsak petek.

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica šte. 6.

AVSTRIJSKE KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE.

Št. 42.

V Ljubljani, dne 16. oktobra 1914.

Leto VII.

Vojni dogodki

od 6. do 13. oktobra 1914.

Z južnega bojišča je 8. t. m. prišlo uradno poročilo, da je naša vojska pri Srebrenici vrgla nazaj tiste srbske čete, ki so bile svoj čas pri Višegradu udrele v Bosno. Srbi so bežali nazaj čez Drino proti Bajini Bašti (v Srbiji) in pustili za sabo cel svoj tren in streljivo. Na Romanji planini, ki leži 15 km vzhodno od Sarajeva, so pa naše čete v dvadnevni bitki popolnoma premagale srbsko glavno moč, ki je le s hitrim begom ušla našemu obkoljevanju. Naši so vjeli cel bataljon 11. srbskega polka in zaplenili več brzostrelnih topov. Kar je še Srbom ostalo vojaških sil, si sedaj z obupnimi poizkusi prizadevajo, da bi vrgli naše čete iz njihovih izvrstnih postojank v notranji Srbiji, to je jugovzhodno od Krupnja. Toda vsi njihovi zares hrabri napori so zaman, naši stoje trdno kakor zid. Srbi imajo ogromne izgube, ki se v njihovi maloštevilni armadi silno poznajo.

S severnega bojišča imamo poročati same vesele vesti. Rusi se pred našimi hrabro prodirajočimi četami umikajo čez mejo iz cele srednje Galicije, kjer je upostavljenih že cela vrsta okr. glavarstev. Najvažnejše je pa to-le: Rusi so že nekaj časa oblegali mogočno našo trdnjavo Przemysl, ki je bil odrežan od ostale naše armade. Ko so si pa naše čete odpočile in dobile pomoč, so začele od zapada z vso silo pritiskati na Ruse in jih poditi pred sabo. Dne 7. t. m. so naši porazili Ruse pri Rzeszowu, mestu s 150.000 prebivalci, ki leži severozapadno od Przemysla, in to mesto zasedli. 8. oktobra so bili Rusi poraženi pri Lancutu, vzhodno od Rzeszowa, in vrženi nazaj čez reko San. Sedaj je prišel nevaren trenotek tudi za one ruske čete, ki so oblegale Przemysl. Zato so zbrale vse svoje sile in 8. t. m. napravile zadnji obupen napad na trdnjavo. Naša posadka jih je pustila priti na 800 korakov blizu, nato pa jih je začela iz topov, strojnih in navadnih pušk tako strašno obstreljevati, da je od vseh 10.000 Rusov le malokateri ušli smrti. Ruski napad je bil tako krvavo odbit; kar je še ostalo ruskih čet, so bežale od Przemysla, nakar je naša vojska vkorakala v trdnjavo, ki je sedaj zopet prosta. Galicija je sedaj od reke San in čez Przemysl proti jugu očiščena Rusov in zopet v naših rokah. V tem območju se je tudi zopet otvoril reden železniški promet. — V Karpatih so naše čete potisnile Ruse čez uszoški prelaz in prodirajo proti Turki, potem čez beskidski prelaz (kjer vozi železnica iz Munkača na Ogrskem v Stry na Gališkem) ter pode Rusi proti Tucholki; ravnotako smo vrgli Ruse nazaj

čez vereški prelaz (zapadno od Beskida) in naše čete jim slede proti Slawku. (Turka, Tucholka in Slawki leže onstran Karpatov na Gališkem.) Naša vojska je že tudi pregnala Ruse iz marmaroškega komitata in je Marmaros-Sziget zopet naš. Rusi beže proti prelazu Körösmezö; nekaj njihovih odredkov se je zateklo tudi na Sedmograško in prišlo v komitata Szolnok-Doboka in Beszterce-Naszod, a naše čete so jim že tudi tu za petami in Rusi beže na vse strani. Naša bojna črta proti Rusom sega torej od Sedmograške ob Karpatih (deloma tostran, deloma onstran njih) do južno od Przemysla in potem od Przemysla ob reki San do Visle, kjer si naše čete podajajo roko z nemško armado, ki prodira z one strani Visle proti severu in vzhodu.

Na nemško-ruskem bojišču (ob vzhodno-pruski meji) so zbrali Rusi velike sile in začeli prodirati proti Nemcem, ki so pa 9. in 10. oktobra odbili vse napade dveh ruskih armad. Le od Avstrovca se je Rusom posrečilo udreti na Prusko in zasesti obmejno mesto Lyck. Nemci pa prodirajo na Rusko Poljsko od jugovzhoda s štirimi armadami, in sicer grede tri iz Bendzina in Kališa proti Varšavi, ena pa od Krakova proti Visli; le-ta se je združila z našo vojsko, ki prodira v srednji Galiciji. Združene nemško - avstrijske čete so vrgle Ruse med Ostrowcem in Opatovom (blizu gališke meje na Ruskem) čez Vislo proti vzhodu in zavzele utrjeno predmostje Sandomir (ob meji na Visli). Severno-zapadno od Visle se bližajo Nemci ruski trdnjavi Ivanogrod (jugovzhodno od Varšave). Bojna črta naših in nemških armad proti Rusom se torej razteza od Sedmograške čez Karpatate ob gališko - šlezijško-vzhodno-pruski meji do baltiške obali in je zbranih tu na obeh straneh do 4 milijone vojakov! — Ker smo na tem mestu večkrat omenjali generala Hindenburga, bodi povedano, da je sedaj prevzel poveljstvo nad onimi nemškimi četami, ki so se združile z našimi gališkimi, poveljstvo vzhodno-pruskih armad so pa poverili generalu Morgen.

Na nemško-francosko - belgijskem bojišču imamo zaznamovati velevažen dogodek: Po kratkem dvanajstdnevem obleganju je padel Antwerpen z vsemi svojimi forti v nemške roke. Ako pomislimo, da je bil Antwerpen druga najmočnejša trdnjava na svetu in se spomnimo, koliko časa je trajalo še nedavno obleganje trdnjav (Port Arthur, Odrin), potem moramo res reči, da delajo veliki novi nemški topovi 42 cm premera, kakršnih nima (razen Avstrije) nobena druga država na svetu, pravie čudeže. Nemcem je padlo v Antwerpnu v roke veliko belgijskih in an-

13.000 belgijskih in angleških vojakov se je pa zateklo na Nizozemsko, kjer so jih razorožili in pridržali. Glavni del antverpenske posadke pa se je pred prihodom Nemcev začel umikati v jugozapadni smeri čez Nicolas in Gent proti Ostende. Za sabo so razstrelili 28 mostov. Toda to Nemcev ne zadržuje; zmagovito prodirajo proti Gentu in so že odrezali zadnje belgijske čete in jih zajeli pri Nicolasu. — Predno se je trdnjava Antwerpen predala Nemcem, so Belgijci na angleško povelje razstrelili v antverpensi luki 32 nemških trgovskih ladij. — Da bomo prav precenili veliki pomen dejstva, da so Nemci osvojili Antwerpen, moramo pomisliti predvsem, da bodo Nemci sedaj lahko iz Belgije poslali na Francosko do 200.000 izkušenih in utrjenih vojakov, ki bodo najbrže odločili zmago na desnem nemškem krilu. To krilo se je vsled neprestanih francoskih obkoljevalnih poizkusov raztegnilo že do Lilla na belgijski meji. Vendar pa Nemci tudi na tem krilu še vedno krepko napadajo Francoze ter so zavzeli mesto Arras in potokli francoske konjiške divizije zapadno od Lilla in pri Harbrouku. Boji desnega krila se vrše na črti Leus-Arras-Roye. Nemci dobivajo na tem krilu neprestano ojačenja in ko dospe še armada iz Belgije, bo strašni boj, ki se bje tod že nad mesec dni, kmalu odločen. Na ostali bojni črti, ki se razteza od Arrasa do Verduna, ni bilo pomembnejših dogodkov, razen da so Nemci začeli obstreljevati belfortske utrdbe. — Nemški cesar Viljem je te dni rekel vojakom, da bodo zopet doma, predno odpade listje z drevja; Nemci torej pričakujejo skorajšnje srečne odločitve na francoskem bojišču, s čemer bi bila pač zaključena sedanja vojna sploh.

Japonci so zasedli Karolinski otok Jip in mesto Jaluid na nemških Maršalskih otokih. — Pred Čingtavom se je skupaj z nemškimi ladjami borila proti Japoncem tudi avstrijska bojna ladja »Kaiserin Elisabeth«.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Uvoz tobaka v vojski. V »Zeit« piše glavni ravnatelj tobačne režije sekčni načelnik dr. Viljem pl. Scheuchenstein: Uvoz tobaka je zdaj trenutno prekinjen, ker ladje več ne jadrajo s popolno varnostjo. Kakor se čuje, so egiptovske tvornice cigaret že zaprte. Uvoz gotovih vrst, kakor n. pr. priljubljenih finih havanskih smodk, je seveda začasno izključen. Kadilci se morajo zadovoljiti z zalogo, kolikor jo zdaj imamo. Če bo vojska več časa trajala, bodo seveda uvažane vrste brez

nadomestila ugasnile in se bo moralo občinstvo zadovoljiti z domačimi izdelki. Opozarjati se mora s pohvalo, da odklanja občinstvo tiste uvažane vrste, ki so dohajale iz držav, ki se vojskujejo z monarhijo, predvsem angleške in francoske smodke. Zaloga uvažanih vrst ni več velika. Kar tiče tobaka, n. pr. cigaretne tobak iz Kawale, se prične zanj sezona šele z novim letom. Iz Grške je zdaj, kolikor sem poučen, uvoj še mogoč.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

NOVE CENE NA KRANJSKEM.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko razglašuje:

Spreminjaje, oziroma popolnujoč tuuradni razglas z dne 1. avgusta t. l., šte. 249/mob., tuuradni razpis z dne 7. avgusta t. l., šte. 481/mob., in tuuradni razglas z dne 1. septembra t. l., šte. 25.632, določa deželna vlada do preklica za celo deželo Kranjsko, izvzemši stolno mesto Ljubljano, ki se glede njega obenem izdajo posebne odredbe, za nadrobno prodajo blaga, navedenega v naslednjem seznamu, iz seznama samega razvidne najvišje cene.

V kolikor se vrši prodaja tega blaga v prostorih ali na sejmskih stojnicah, morajo imeti obrtniki nabite najvišje cene v svojih prostorih, oziroma na svojih stojnicah.

Kdor bi se ne držal teh predpisov, se bo kaznoval najstrožje po določilih obrtnege reda za vsak posamezni slučaj z denarno globo do 1000 kron ali z zaporom do treh mesecev.

Nastopne najvišje cene stopijo v veljavo z dnevom razglasitve.

Za moke in narejen kruh se za zdaj ne bodo določile najvišje cene, vendar pa se opozarja, da sodnije zahtevanje pretiranih cen po § 7. cesarske naredbe z dne 1. avgusta 1914, drž. zak. št. 194, kot privijanje cen kaznujejo.

Riž zdroblen, kg 46 h; riž, srednji, kg 62 h; riž, italijanski 6/a, 74 h; riž Karolina kg 88 h; ješprenj kg 46 h; pšeno kg 50 h; ješprenjček, debel, kg 48 h; ješprenjček, fin, kg 64 h; fižol kg 46 h; krompir, izvzemši kraje, ki se zanje določijo posebne izjeme, kg 8 h; kava kg 4 P; čaj, navadno tržno blago (izvzemši finejše vrste), kg 7 K 50 h, dkg 10 h; sladkor (v kockah) kg 1 K; sladkor (v kapi) kg 96 h; sol kg 24 h; vino, navadno, liter 1 K 12 h; pivo iz soda, izvzemši špeciellne vrste in izvzemši kraje, ki se zanje določijo posebne izjeme, liter 48 h; jesih liter 24 h; namizno olje liter 2 K; jedilno olje liter 1 K 36 h; goveje meso, I. vrste, kg 1 K 36 h; goveje meso, II. vrsta, kg 1 K 68 h; goveje meso, II. vrsta, kg 1 K 44 h; ovč-

Obleganje Pariza 1. 1870.

Francoski: Sara Bernhardt.

Prizora, ki sem ga izkusila med obleganjem Pariza v francosko - pruski vojski, ne bom pozabila, dokler bom živeła. Precej let je že minulo od tistih strašnih dni, vendar mi je spomin na ta dogodek tako svež, kakor bi se bil včeraj zgodil.

Vsak dan je bilo manj hrane. Hud mraz je ovijal mesto in sovražnikova armada ga je dan za dnem krepkejšo objemala. Proti koncu decembra je polagoma izginilo upanje iz src; naj povem, da sem čakala nečesar — kaj, sama ne vem — in sicer nekaj strašnega, na kar si nisem misliti nisem drznila. Vsako noč sem bila vajena slišati žalostni krik: »Ambulanca, ambulanca!« pod okni Odrona. Brž sem hitela s prijatelji in prijateljicami doli po stopnicah, da vidimo strašno procesijo in poizkusimo kaj pomagati.

Naše zavetišče — tega mi pač ni treba praviti — se je kmalu napolnilo s hrabrimi ranjenci, ki so tako ponosno tvegali življenje za čast Francoske. Nazadnje, ko je bila naša hiša že do-

cela polna, mi je rekel seržant z milim glasom: »Poizkusite vtakniti še enega ali dva.« Dasi je bila hiša, kakor sem že rekla, polna hudo ranjenih, nisem mogla zavreči te prošnje in sem odgovorila: »Prav, vzamem še dva.« Z gospo Guérard sva imeli še vsako svojo postelj; prepustila sva jo.

Celo noč se je nadaljevalo bombardiranje; zjutraj ob šestih je pa padel zopet klic: »Ambulanca, ambulanca!« na uho. Gospa Guérard in jaz sva hiteli na ulico gledat žalostni sprevod. Srečali sva seržanta pred durmi. »Vzemite tega moža,« je rekel. »Kri mu odteka in če ga jaz peljem s seboj, ne pride živ.« Novi gost je bil Nemeec, Franc Majer po imenu, dejal je, da služi pri šleških domobrancih. Ko mi je pravil svoje ime, se je onesvestil, ker je izgubil toliko krvi. Pa kmalu se je vzdramil in peljala sem ga v sobico, kjer je ležal mlad Bretonec hudo ranjen na glavi. Preden sem odšla, je stopil eden mojih prijateljev, ki je znal dobro nemški, k Majerju in ga v njegovem jeziku vprašal, če mu more s čim postreči. »Zahvalim vas, gospod,« je pogumno odvrnil, in dasi veliko trpim, sem vendar srečen v misli, da se Pariz ne more

več dva dni držati. Njegovi branilci morajo že jesti podgane.«

Dasi je bilo to pretirano, je bilo vendar le res, da je bilo hrane skrajno malo. Majhni koščki mesa so imeli ogromne cene in otroci so šli lačni spat in so se vzbudili še bolj lačni. Njihovo trpljenje me je najbolj bolelo, ko sem videla, kako revčki, ki si ne znajo pomagati, tožijo za grizljajem; hujše reči pač ni.

Toda ni prav, če pravim, da si niso znali pomagati. Znali so si in sicer na tak način, ki kaže, kako globoko je položena neustrašenost pred nevarnostjo v otročjih srcih. In na prizor, kako so si poizkušali pomagati, izpostavlja svoje življenje smrti, mislim še danes z grozo in ga ne bom nikoli pozabila, dokler bom živeła.

Da opišem ta prizor, moram povedati, v kako žalostnih razmerah so bili pariški branilci. Uro za uro se je ponavljalo bombardiranje in na prostoru dvajset črevljev od Odrona se ni razpočilo neke noči manj nego dvanajst bomb. Z g. Guérard sva tresoč se gledali in gledali pri oknu; spominjam se, da sem mislila, da so bili ti smrtni

seli, ki so pokali v zraku, nekaki čuden, strašen umetalni ogenj.

Neke noči je prišel mlad časnikar obiskat naše ranjence in jaz sem mu pravila o strahoviti razsvetljavi, ki se vidi z našega okna. Rekel je, da hoče to tudi on videti. To bo izkušnja zanj. Če bo živel, bo to lahko opisal in naredil sijajen članek za svoj list.

Malo ur kasneje smo trije sedeli pri enem izmed oken, ki gledajo proti Chatillonu, odkoder so Nemci najhujše bombardirali. V nočni tihoti so nam zamolkli poki iz topov in raznešene bombe najžalostnejše godle, da take godbe še nisem slišala. Ena bomba se je razpočila tako blizu našega okna, da bi bili gotovo ubiti, ko ne bi bili nazaj potegnili svojih glav. Posamni kosi so padli na tla, kjer so slabo goreli.

»Teško smo ušli, madame,« je rekel časnikar. Komaj je pa izpregovoril, je že priletela izza temnih oglov truma otrok, ki so pobirali goreče kose, kakor tički drobtine. Kosi so bili še vroči in nevarni; kar so delali otroci, me je tako čudovito zadelo, da sem se tresla kot list; obrnila sem se na prijatelja časnikarja, ko sem spoznala smrtno nevarnost, je časnikar, ime mu je

bito, ker je svirala godba na lok izborne patriotične komade, pa tudi dobilki tombole so bili krasni in mnogoštevilni, tako da je skoraj vsak nekaj zadel. Prireditelj je trajala do 11. ure ponoči. Dohodkov je bilo 890 K čistih. Od te vsote se je podelilo 600 K podružnici »Rdečega križa« na Jesenicah v roke g. predsednice ravnateljice g. Trappen, 290 K pa podpornemu društvu zgoraj navedenih vojakov v roke g. župniku Prijatelju. V zahvalo za to izborni prireditelj v prid »Rdečemu križu« in podporo revnim družinam se čutimo poklicani tem potom izreči najsrčnejšo zahvalo v prvi vrsti g. kaplanu Fr. Kogejju, ter gg. godbenikom, kateri so brezplačno sodelovali, in v drugi vrsti pa g. tov. mojstru Fr. Smrekarju za prireditelj krasne tombole, nadalje pa vsem darovalcem, kateri so tej prireditvi tako sijajno prispevali, naj si bodo v gotovini ali v blagu, spoštovanju damam gg. tov. uradnikom za pobiranje in sodelovanje pri tomboli, z eno besedo vsem, kateri so požrtvovalno sodelovali.

»Bog kaznuje!« »Gorenjec« je v svoji 36. številki zapisal sledeče premišljevanje, ki dá resnim ljudem dokaj misliti: »Odkar svet stoji, je pri vseh narodih globoko ukoreninjena misel, da z vojskami Bog kaznuje hudobni svet. Tudi dandanes ni treba veliko okoli iskati, da pridemo do te misli. Moralna pokvarjenost in besno brezboštvo sta zadnja leta imela po Evropi veliki ples. Kdo naj to utaji? Naš list je večkrat omenil, da Francoska gnije. Sedanji porazi dokazujejo istotako, da Francoska ni zdrava. Ali se pa ni inteligenca na Ruskem in Srbskem, pa tudi drugod že zelo francozila? Je li to slučaj, da se je največja gniloba začela izrezavati najprej in iz največjim nožem? Usoda seka naprej in nič je ne more zadržati. Kaj koristi danes vsa francoska kultura, ki je odstavila Boga?! Iz Pariza so se širili izprijeni romani, bogoskunske gledališke igre, polzki filmi za kinematografe, bedaste mode, ki požirajo milijone, mehkužni kabareti ter razni elastični izdelki za decimiranje človeškega rodu. Sedaj gredo nad Pariz drugačne iznajdbe: topovi, katerih eden stane milijon, in 42 centimeterske krogle hite na svoj maščevalni pohod. Te krogle lete visoko. Znašiti bodo dvignile človeštvu zavest in ga spravile do prepričanja, da je nekdo še višje. Ta je, ki reže in celi.

Na bojna polja so obrnjene skoraj vse naše misli že dolgo časa. Zunanji svet strmi nad junaškim in složnim razpoloženjem vseh avstrijskih narodov in strank. Še celo demokratski list »Arbeiter Zeitung« je čutil potrebo vzkliniti: »Moliti moramo zdaj!« Veliko se jih je že v tem času spreobrnilo, veliko je bilo že dolgih spovedi, veliko takih je prejelo zakrament sv. zakona, ki so poprej dolgo časa živeli v nedovoljenih in grešnih razmerah. Skušeni misijonski duhovniki trde, da se ob največjih misijonih ni toliko ljudi spre-

obrnilo, kot zadnji čas, ko občutimo vsi šibo vojske. Pretresljiva pastirska pisma, ki so jih vsi avstrijski škofje poslali svojim vernikom, so dosegla veliko dobrega. — Vse drugo hudo, žalost in trpljenje, ki je združeno z vojnimi časi, pa obrnimo vsi v zadostilo za svoje napeke in grehote!

Razdeljevanje podpor železničarjem in različnih ustanov za leto 1914. V tekočem letu se bodo razdelile sledeče podpore: »Avstrijski železniški podporni sklad« za pomoči potrebne, za službo nesposobne železniške uslužbenice vseh katedorij, oziroma za njihove vdove in sirote. »Matije viteza Schönererja ustanova za avstrijske železničarje« za ubožne in vredne neaktivne uradnike in sluge, ki so pri izstopu bili na avstrijskih progah v službi, ki so sicer vpokojeni ali provizijonirani, a so z ozirom na svoje neznatne dohodke potrebni podpore. »Morica barona Königswarterja ustanova« za vdove in sirote, ki niso preskrbljene, dalje za take vdove in sirote, ki imajo sicer pokojnine, pa je kuratorij spoznal, da so podopre optrebni. »Ustanova za avstrijske železniške invalide« za take uslužbenice, oziroma delavce avstrijskih železnic, ki so pri izvrševanju službe se ponesrečili in bili telesno tako poškodovani, da sploh niso zmožni kaj zaslužiti. — Prošnje je oddati do 31. oktobra t. l. pri tajništvu glavnega kolodvora v Ljubljani.

Rumunija prepovedala izvoz žita. Rumunska vlada je prepovedala izvoz žita, torej iz Rumunije nobena država ne bo dobila žita, kar se bo morda občutno poznalo.

Novi časopis. Socialna demokracija je začela v Ljubljani izdajati nov list z imenom »Rudniški Delavec«.

Kako se hranijo armade. Na milijone vojakov se nahaja sedaj na bojiščih in med najglavnejše stvari, za katere je treba skrbeti, so hrana in municija. Prehrana milijonskih armad je nadvse težavna, treba je zato velikanskega pomonkega aparata in ogromnih zalog. Treba je le pomisliti, da poje armada 1 milijona vojakov vsak dan do 1200 volov. Nemški listi priobčujejo sedaj podrobnosti francoskega aprovizacijskega sistema, ki nam nudijo vpogled v komplicirano funkcijo prehrane bojujoče se armade. Pri odhodu na bojišče nosi francoski vojak naslednja živila seboj: 2 porcije kruha, 2 kosa prepečenca, 3 porcije riža, 1 porcijo posušene zelene, 4 porcije soli, 4 porcije kave in sladkorja, 2 konzerve mesa, 2 porciji kondenzirane juhe; konjeniki še posebej 2 porciji ovsu. Na aprovizacijskih vozih, ki vozijo z vsakim polkom so naloženi: prepečenec za 1 dan, mast za 2 dni, mesene konzerve za 2 dni, istotako kondenzirane juhe in oves. Vsak armadni zbor ima poleg tega posebni aprovizacijski vojni park, ki mi azalogo za 4 dni in vodi seboj tudi živo živino, katera zadostuje za nadaljna 2 dni. Vojaški oddelke, ki se vozijo po železnici dobivajo svojo hrano

dvakrat na dan v odmornih postajah. Prvih dobe pol litra juhe in 250 g konzervnega mesa, drugih 250 g mesa in četrt litra hladne kave. Ako imajo vozeči se oddelki tudi ponoči daljši odmor, dobe še pol litra hladne kave in 6 centilitrov žganja. Vojna dnevna porcija francoskega vojaka znaša 750 g svežega mesa, 100 g zelenjave ali riža; hrana druge kategorije obstoja iz 750 g krompirja, 30 g masti, 25 g kondenzirane juhe. Armadni zbor je z osebnimi in polkovnimi zalogami ter s svojim aprovizacijskim parkom preskrbljen s hrano za 8 dni. Poljske peči armadnega zbora, katerih je 24, spečejo v 36 urah 62.120 porcij kruha ali pa 57.000 porcij prepečenca. V etapi, na varnem za fronto in vendar ž njo v trajni zvezi se nahajajo večje provizantne zaloge. Te aprovizacijske postaje imajo za vsak posamezni armadni zbor na razpolago: moko in sočivje za 12 dni, prepečenec za 2 dni, konzervirano meso za 3 dni. Poleg tega se na vsaki aprovizacijski postaji nahajajo stajje, v katerih je živine za 10 dni.

Brezžični brzojav v vojski. Kakšne-pomena je brezžični brzojav, se je pokazalo že v zadnjih vojnah. Vsaka vojskujoča se moč si je še vedno prizadevala, da bi uničila brzojavne naprave svojega protivnika in mu tako onemogočila naglo poročanje. Odkar pa je v rabi brezžični brzojav, je pokončanje brzojavnih zvez onemogočeno; nevidno švigajo brzojavna poročila preko nasprotnikovih glav v poljubne daljave. Zato se je brezžični brzojav v današnjih vojnah, dasi so vojni brzojavi še vedno v rabi, tolikega pomena, in države hite staviti na kopnem in na ladjah kar največ celic brezžičnega brzojavanja. Od sedaj vojskujočih se držav imajo celic brezžičnega brzojavanja:

Anglija	1572
Nemčija	646
Francija	375
Rusija	156
Japonska	110
Avstrija	103
Belgija	33

Torej ima Anglija več celic kakor vse druge vojskujoče se države skupaj. Navedene celice služijo v miru do malega vse za splošno korespondenco v vojnem času jih pa porušijo, ker bi bila sicer onemogočena cenzura brzojavnih poročil in kontrola eventualnega poizvedovalnega delovanja, zato pa prenešajo aparate prezličnega brzojavanja na avtomobile, aeroplane itd., kjer so vojskujočim se armadam velikanskega pomena. Umevno je samo po sebi, da je pomen poštinih golobov jako padel, odkar je Marconi izumel brezžično brzojavljenje. Še v zadnji francosko-nemški vojski leta 1870/71. so posredovali pisemski stik med obleganimi Parizani in ostalo Francijo edinole poštni golobi, ki so jih izpuščali iz mesta s pomočjo balonov. Rusija je rabila rajše sokole, ker so hitrejši in vztrajnejši od golobov. Da pa niso poštni golobi tudi po iznajdbi brezžičnega brzojavanja brez

pomena, pričajo vojaške naredbe raznih vlad, ki ne dopuščajo neupravičeno reje poštinih golobov.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Jože Gostinčar. — Tisk Kat. Tiskarne.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!
Samo 5 dni!
iz Hawre v New-York
francoska prekmorska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linijo iz Hawre v New-York in listke za povratek iz Amerike v staro domovino, po najnižji ceni
in brezplačna poslušala daje samo
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v hiši „Kmetске posojilnice“.

ED. ŠMARDA

Za tkalnico v Ročinj (Ronchi) rabi se več izurjenih

tkalk.

Oglasi se sprejemajo v ljubljani predilnici.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, šipk, rokavilo, nogavilo, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih roboev, ovratnikov, zavratalno, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Največja in najstarejša tovarna lončenih peči in raznih lončenih izdelkov
Avguſt Dreſe, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na **Štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

vico pritožiti se na višje oblastvo, in sicer, ako niso v zakonu določeni krajši roki, v prizivnih rokih, kakor so ustanovljeni v zakonu z dne 12. maja 1896. leta (drž. zak. št. 101).

§ 116 c.

Pravico vložiti priziv, ima združno načelnštvo (§ 119 d), ako ni po pravilih pridržano združnemu zboru, sklepati v posameznih primerih o vložitvi rekurza.

Z vsakim prizivom je predložiti od združnega načelnika podpisan izpisek iz sejnega zapisnika združnega odbora, oziroma združnega zbora.

§ 116 d.

Pravočasno vloženi priziv ima v primerih § 116 a), točka 1, 2 in 3, odložitveno moč.

Proti dvema enako se glasečima odlokama v primerih § 116 a), točka 1, zadruga nima nadaljnega priziva.

§ 116 e.

Letno poročilo zadruga in zaključni račun zadruga.

Vsako leto je treba obrtnemu oblastvu predložiti poročilo o letnem zboru in eventualno o redni volitvi združnega načelnštva, kakor tudi zaključni račun o združnih dohodkih in izdatkih, ki mora biti podpisan od združnega načelnika in dveh odbornikov.

§ 117.

Združno poslovanje.

Združne posle opravljajo:

- zadružni zbor;
- zadružno načelnštvo, ki sestoji iz združnega odbora pod vodstvom načelnika;
- zadružni načelnik;
- zaupni možje, ki so eventualno postavljeni po § 119 h.

§ 118.

Pravica glasovanja in volivnosti.

Glasovati in izvoljeni biti v zadrugo morejo vsi njeni člani.

Pravica glasovati in izvoljen biti je odvzeta:

- tistim obrtnikom, katerim in dokler jim je vsled kazensko-sodne obsodbe odvzeta volivnost v občinski zastop;
- tistim obrtnikom, nad katerih premoženjem se je proglasil konkurz, dokler traja konkurzna obravnava;

nje, morajo svoje uredbe prilagoditi temu zakonu najkasneje tekom dveh let.

§ 115 w.

Podporni skladi.

V § 114, odst. 2, omenjeni podporni skladi so del združnega premoženja in se zalagajo iz dohodkov zadruga in posebnih naklonjenih prispevkov. V te sklade se stekajo tudi denarne kazni, ki se nalagajo združnim članom na podlagi § 125 in § 127, odstavka 5.

Podporni skladi služijo vobče v pospeševanje humanitarnih namenov, za katerimi teže zadruga.

Za redno zalaganje podpornih skladov morejo se z odobrenjem obrtnega oblastva pobirati posebne doklade.

Iz omenjenih skladov se smejo zlasti popolnoma ali deloma zalagati prispevki, katere bi morali ubožni člani plačevati blagajnicam, ki morda obstoje po § 115 h; o tem odloča v posameznem primeru združno načelnštvo na podlagi določil, ki jih je ustanovil združni zbor.

§ 115 x.

Ustanovitev podpornih blagajnic, gospodarskih podjetij in podpornih skladov.

Ustanovitev v § 114, odst. 2, omenjenih bolniških in podpornih blagajnic, za katere velja načelo prostovoljnosti, nadalje gospodarskih podjetij za člane in podpornih skladov more združni zbor skleniti s tričetrtinsko večino vseh navzočih članov le potem, ko je bil predmet v dnevnem redu tega zbora natančno označen in z dnevnim redom poprej redno razglašen.

Materijalno pospeševanje teh uredb iz sredstev zadruga in udeležbo zadruga pri gospodarskih podjetjih more združni zbor z večino, označeno v prvem odstavku, skleniti le tedaj, ako se v zapisniku izpriča, da je bilo pri glasovanju navzoče število združnih članov v spodaj označenem razmerju. To razmerje se določa za zadruga s številom članov:

- do sto s petdesetimi odstotki,
 - od sto do petsto s štiridesetimi odstotki, toda najmanj s petdesetimi člani,
 - od petsto do tisoč s tridesetimi odstotki, toda najmanj z dvesto člani,
 - čez tisoč z dvajsetimi odstotki, toda najmanj s tristo člani.
- Za ta določila je merodajno tisto število članov, katero ima zadruga tistega dne, ko je bil zbor sklican.

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.
Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljeno in slasi do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Pospilni prašek, proti oginjavanju otrok in proti po-
tenju nog, škatlica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodji, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, škatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljeno
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

IVAN JAK in SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih
voznih koles in šivalnih strojev
= za rodbino in obrt. =

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini
Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejše blago za ženska in moška
oblačila.
Cene najnižje. Cene najnižje.
Postrežba poštena in zanesljiva.

Sladni čaj-zajtrk!
Kri! 50% prihranka in okusen zajtrk, južina dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime Sladin in
je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 80 vin.
Moči! Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 6 zavojev
lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karnar Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse št. 109.
Zdravje! Josefstädterstrasse št. 26, Radetzkyplatz št. 4.
V Gradcu: Sackstrasse št. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči 6 tukaj navedenih tvrdk
Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Svoji k svojim!
A. LUKIČ
Ljubljana, Pred Skofijo št. 19.
Konfekcijska trgovina
za dame, gospode, dečke in deklice
se najtopleje priporoča.

The Peke shoe
Varstvena znamka.
Peter Kozina & Ko.
Tovarna čevljev v Trzinu,
Gorenjsko.
Najmoderneje podjetje monarhije.
Otvoril sem lastno prodajalno
Na drobno v Ljubljani Na debelo
Breg št. 20 (Cojzova hiša).

A. & E. SKABERNE, Mestni trg št. 10
Velika zaloga manufakturnega blaga, različno
sukno za moške obleke, volneno blago, kakor
ševijoti, popelini, deleni, itd. za ženske obleke. —
Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati
izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kako-
vostih in širinah; potrebščine za krojače in šivilje.
Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za
postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti
v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni
prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.
Priznana nizke cene!
Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse
vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor:
srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi
pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira
v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh
velikostih za otroke. — Predpasniki najnovej-
ših krojev iz pisanega blaga, šifona, lista in
klotja. Stezniki ali moderci od najcenejših do naj-
finejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti
žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.
Vedno sveže blago!

Naiboliša, naisigurneša prilika za štedenje!
Ljudska Posojilnica
registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6
pritličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za franciškansko cerkvijo
sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadružniki, temveč tudi
cela dežela Kranjska
in jih obrestuje po
4³/₄ 0/0
brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vloženih 100 kron čistih
obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je
bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov
kron. Za nalaganje po pošti so poštnohra-
nilnične položnice brezplačno na razpolago.
Načelstvo.

Ako ne pride na tak zbor zadruga sklepčno število njenih članov, skliče naj se tekom štirih tednov nov zbor z istim dnevnim redom, kateri sme pod navedenimi pogoji, toda le tedaj veljavno sklepati, ako je izpričana navzočnost razmernega števila zadružnih članov, namreč pri zadrugah, ki imajo do petsto članov, trideset odstotkov, in pri zadrugah z večjim številom članov dvajset odstotkov. Na ta določila je treba pri tem novem sklicanju izrečno opozoriti.

Sklepi zadruga o predmetih, navedenih v odstavku 2, so podvrženi odobrenju političnega oblastva.

Odobrenje je odredi le tedaj, ako so ti sklepi nastali na nepostaven način, ali ako namerava zadruga od svojega premoženja odmeniti tako obsežen del, da bi vsled teh odmemb ne mogla izpolnjevati ostalih, po zakonu ji odkazanih namenov.

Noben zadružni član ali pripadnik se ne more siliti, da bi se zoper svojo voljo aktivno udeleževal v prvem odstavku omenjenih gospodarskih podjetij, razven v primerih, ko se take naprave ustanove ali ukrenejo iz javnih ozirov.

§ 116.
Posredovanje dela.

Zadruga naj primerno ukrenejo za posredovanje delavskih mest za obrte, katere pastopajo, in naj ustanove s posebnimi pravili natančnejša določila o poslovanju tega posredovanja in o organih, katerim naj se poveri to poslovanje. Za posredovanje delavskih mest se od pomočnikov ne sme pobirati nobena pristojbina.

Zadružni zbor, sporazumevši se z zborom pomočnikov, sklene pravila; ta se potem predlože političnemu deželnemu oblastvu v odobrenje.

Zadruga, ki imajo v zadnjem letu povprečno najmanj po 200 pomočnikov za pripadnike, so dolžne nadzorstvo omenjenih uredob poveriti odboru, ki je sestavljen iz enakega števila zadružnih članov in pomočnikov.

One voli zadružni zbor, te pa zbor pomočnikov.

Načelnika tega odbora in njegovega namestnika volijo vsakokrat člani odbora iz svoje srede. Ako ostane volitev po dvakratnem glasovanju brezuspešna, odloči žreb, in sicer tako, da se določi najprej načelnik in potem iz druge stanovske skupine njegov namestnik. Ta dva se menjata v predsedstvu po dobah, ki se določijo v pravilih.

Ako zadržne zveze (§ 130 c) ustanove ali so že ustanovile po-

sebine uredbe za posredovanje dela, naj se postavi za nadzorovanje teh uredob odbor, kateremu se privzamejo zastopniki pomočnikov. Za pravila, ki jih ustanovi zvezna skupščina o poslovanju in organih, katerim naj se poveri, je treba odobrenja političnega deželnega oblastva. Glede pobiranja pristojbin od pomočnikov velja, kar je rečeno v odstavku 1.

Ako zadruga pripadajo kaki zvezi, ki urejuje posredovanje dela v zmyslu zadnjega odstavka, so oproščeni od dolžnosti, ustanovljati posebne uredbe za posredovanje dela; to velja tudi takrat, ako poverijo posredovanje dela zavodu, ki obstoji za javni izkaz dela.

§ 116 a.
Prizivna pravica zadrug.

Zadruga imajo pravico priziva (rekurza) proti odlokom in odredbam obrtnih oblastev v sledečih primerih:

1. kadar se izda obrtni list za rokodelski obrt ali podeli koncesija za koncesijoniran obrt, ako je zadruga po predpisih §§ 14 f) in 23 a) pravočasno oddala svoje mnenje, a obrtna oblast ni odločila v zmyslu tega mnenja;
2. kadar se podeli izpregled glede koga, ki hoče pričeti podoben rokodelski obrt (§ 14c, odstavek 1), ali koncesijoniran obrt (23a, odstavek 2), ali trgovinski obrt, za kateri se po § 13 a), oziroma § 38, odstavek 3 in 4 zahteva dokaz usposobljenosti;
3. kadar se izpregleda predloga pomagaškega pisma, oziroma učnega izpričevala o opravljeni preizkušnji za pomagača (§ 14 c, odstavek 2);
4. kadar se odloča o obsegu obrtnih pravic (§ 36), ako so se izdale odloke proti mnenju zaslišane zadruga;
5. kadar se odloča, ali je obrtno podjetje smatrati za tovarniško ali rokodelsko (§ 1, odstavek 6);
6. kadar se po okrajih omejujejo posamezni obrti (§ 42) in kadar se določajo maksimalne tarife (§ 51);
7. kadar se po § 54, odstavek 2 obrtnopolicijsko urejajo posamezne kategorije obrtov;
8. v vseh notranjih zadružnih stvarih (VII. poglavje obrtnega reda) včevši stvari zadrugi pripadajočih vajencev.

Glede gostilničarskih in krčmarskih obrtov imajo §§ 18 in 20 nadaljnja posebna določila.

§ 116 b.
V vseh, v prejšnjem paragrafu navedenih primerih se mora za drugi naznaniti, kar je določilo obrtno oblastvo. Zadruga ima pra-